

**Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет філології і журналістики
Кафедра української літератури**

**СИЛАБУС
вибіркової навчальної дисципліни
«КНИЖНО-ЛІТЕРАТУРНІ ТРАДИЦІЇ ІСТОРИЧНОЇ ВОЛИНИ»**

підготовки аспірантів

**спеціальності 035 «Філологія»
освітньо-наукової програми «Мова,
література і фольклор пограниччя»**

Луцьк-2023

©Семенюк Л.С., 2023

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Книжно-літературні традиції історичної Волині» для аспірантів спеціальності 035 «Філологія» освітньо-наукової програми «Мова, література і фольклор пограниччя»

Розробник:

Семенюк Л. С., кандидат філологічних наук, доцент кафедри української літератури.

Силабус навчальної дисципліни затверджено на засіданні кафедри української літератури.

Протокол № 1 від 31 серпня 2023 року.

Завідувач кафедри

доц. Яручик В.П.

Гарант освітньо-наукової програми (Моклиця М.В.)

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна / форма навчання	03 Гуманітарні науки 035 Філологія Мова, література і фольклор пограниччя треть (освітньо- науковий) рівень	Вибіркова
Кількість годин / кредитів 120/ 4		Рік навчання <u> 2 </u>
		Семестр <u> 3 </u>
ІНДЗ: €		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год. Лабораторні <u> </u> год. Індивідуальні <u> </u> год.
		Самостійна робота 88 год.
		Консультації 8 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання українська		

II. Інформація про викладача

ППП Семенюк Лариса Степанівна

Науковий ступінь кандидат філологічних наук

Вчене звання доцент

Посада доцент кафедри української літератури

Контактна інформація 066-74-32-952; e-mail: semeniuk.larysa@wnu.edu.ua

Розклад занять:

III. Анотація дисципліни

1. Навчальний курс спрямований на засвоєння аспірантами найдавніших книжно-літературних традицій Волинської землі – від княжих часів до кінця XVIII ст., що становлять підґрунтя сучасної духовної культури регіону. Він передбачає вивчення знакових явищ і фактів українського письменства Волині крізь призму культурних осередків краю, постатей письменників, помітних літературних творів, визначення їх місця й значення в загальному національно-культурному, зокрема літературному, процесі. Викладання курсу передбачає зв'язок між вивченням основних питань історії літератури Волині та практичною роботою майбутніх науковців-філологів, заохочення їх до творчої розробки питань літературного краєзнавства.
2. Пререквізити: Історія України. Історія української культури. Давня українська література.
Постреквізити: Літературні традиції українсько-польського пограниччя.
3. **Метою** навчальної дисципліни є вивчення книжно-літературних пам'яток, створених на теренах історичної Волині від княжих часів до кінця XVIII ст., ознайомлення з

культурними осередками краю, творчими особистостями, літературними місцями Волині.

Завдання вивчення дисципліни – показати неперервність літературного процесу Волині; ознайомити аспірантів з історико-літературними традиціями історичної Волині, життям і творчістю письменників-земляків, волинськими культурними осередками; формувати навички пошукової та науково-дослідницької роботи з джерелами літературно-краєзнавчої інформації; визначати перспективні напрямки діяльності в галузі літературного краєзнавства; залучати аспірантів до літературно-краєзнавчої роботи.

4. Результати навчання (компетентності):

Перелік компетентностей випускника	
Інтегральна компетентність (ІК)	Здатність розв'язувати комплексні філологічні та освітньо-педагогічні завдання в процесі викладання філологічних дисциплін у навчальних закладах III-IV рівня акредитації; здатність провадити науково-методичні дослідження філологічного спрямування.
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК 1. Здобуття глибинних знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;</p> <p>ЗК 2. Набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проектами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;</p> <p>ЗК 3. Здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.</p> <p>ЗК 4. Оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного світогляду на основі абстрактного мислення, критичного аналізу, оцінки, синтезу і генерування нових та складних ідей.</p> <p>ЗК 5. Здатність вільно оперувати абстрактними категоріями, логічно і водночас нестандартно мислити при вирішенні професійних проблем.</p> <p>ЗК 6. Вміння фахово-коректно, на засадах академічної доброчесності, провадити наукове дослідження.</p> <p>ЗК 7. Здатність здійснювати в процесі наукового дослідження пошук легітимних джерел, опрацьовувати великі обсяги інформації,</p>

	<p>диференціювати джерела, залучати найбільш необхідні для вирішення поставленої мети фахових праць.</p> <p>ЗК 8. Вміння інтегрувати напрацювання національної науки у світовий науковий простір, використовувати у науковій діяльності ресурси наукометричних баз та надбання національної науки.</p> <p>ЗК 9. Здатність комунікувати з науковцями різних галузей знань, вирішувати завдання, які вимагають залучення ідей із суміжних чи віддалених галузей сучасної науки.</p> <p>ЗК 10. Здатність керувати науковими програмами та проектами, вміння працювати індивідуально і колективно над вирішенням складних наукових завдань.</p> <p>ЗК 11. Здатність дотримуватися етичних норм поведінки у науковій діяльності, бути критичним і самокритичним, діяти соціально відповідально та свідомо.</p> <p>ЗК 12. Здатність комунікувати із представниками різних наукових сфер, аргументовано відстоювати власну позицію.</p>
<p>Фахові компетентності (ФК)</p>	<p>ФК 1. Вміння на високому рівні, з опертям на досягнення сучасної науки, виконувати оригінальне наукове дослідження у філологічній галузі.</p> <p>ФК 2. Здатність розширювати і використовувати категоріальний апарат філологічної науки для ефективного вирішення нових наукових завдань.</p> <p>ФК 3. Вміння обрати найбільш ефективні методи дослідження для поставленої мети, на основі знань сучасної методології.</p> <p>ФК 4. Здатність формувати свій науковий імідж в процесі саморозвитку, виробляти потребу бути в епіцентрі філологічної науки.</p> <p>ФК 5. Здатність критично і самокритично мислити в процесі рецепції, інтерпретації та аналізу літературних текстів.</p> <p>ФК 6. Здатність стежити за сучасним літературним процесом, виділяти синхронічні взаємодії і діахронічні дискурси.</p> <p>ФК 7. Вміння розглядати відомі явища під новим кутом зору, виділяти фрагменти, важливі для розвитку української філології, бачити закономірності взаємодії центру і периферії у явищах культури, виділяти лімінальні дискурси.</p> <p>ФК 8. Вміння творчо застосовувати педагогіку і психологію вищої школи у викладанні філологічних дисциплін.</p>
<p>Програмні результати навчання</p>	
<p>ПРН 1. Обирати необхідну для здійснення наукового дослідження методологію, орієнтуючись на останні досягнення світової науки.</p> <p>ПРН 2. Планувати і виконувати актуальні для науки, прикладні та фундаментальні дослідження, фактичний і теоретичний матеріал підпорядковувати меті, аргументувати послідовність виконання, робити обґрунтовані висновки, захищати результати на різних рівнях апробації.</p> <p>ПРН 3. Свідомо формувати власну картину світу на основі сучасного гуманітарного світогляду, бути відкритим до новацій та ідей, які продукують науковці різних гуманітарних наук, вміти їх проектувати на потреби філологічної галузі.</p> <p>ПРН 4. Розуміти зв'язок усіх філологічних дисциплін, специфіку і необхідність вузької спеціалізації, взаємодію регіональної, національної, світової філології, місце у загальному науковому пошуку літературознавчого дослідження.</p>	

ПРН 5. Опанувати сучасну методологію гуманітарних наук, обрати і оволодіти для практичного застосування методами, найбільш ефективними в роботі з літературними текстами, напрацювати комплексний метод філологічно-літературознавчого аналізу тексту.

ПРН 6. Вміти обирати найбільш актуальні теми для літературознавчого дослідження, поєднувати загальні потреби галузі зі своїми власними науковими інтересами.

ПРН 7. Концептуалізувати літературознавчий словник: вміти простежити дискурси кожного з ключових понять наукового проєкту.

ПРН 8. Вільно володіти жанрами, необхідними для апробації наукової продукції і її використання у викладацькій роботі: тези доповіді, матеріали конференції, науково-популярна або академічна стаття, розділ монографії, монографія, посібник, тощо.

ПРН 9. Вільно володіти ресурсами бібліотек, користуватися паперовими, електронними носіями, інтернет-ресурсами з одночасним вмінням критично сприймати сумнівну інформацію, недостатньо достовірні джерела.

ПРН 10. Усвідомлено уникати прямого чи прихованого плагіату; вміти чітко і коректно формулювати висновки науковців, на ідеї і концепції яких спирається власне дослідження; переконливо й органічно вводити цитату у власний мовленнєвий потік.

ПРН 11. Вдосконалювати знання української мови, формувати свій стиль наукового викладу, в якому поєднується багатий словник спеціальних наукових термінів і здатність чітко формулювати думку, знаходити креативні і переконливі висловлювання для передачі своїх знань.

ПРН 12. Розвивати читацький кругозір: поповнювати ерудицію, рецепцію класики поєднувати з інтересом до сучасного літературного процесу (регіонального, національного і світового). У процесі рецепції вміти розмежовувати інтерпретацію й аналіз, володіти жанром критичного есе при оцінюванні текстів сучасної літератури.

ПРН 13. Активно використовувати у науковій діяльності і її популяризації знання іноземної мови, стежити за новинками світового літературознавства, залучати неперекладені тексти у власне наукове дослідження.

ПРН 14. Вміти вести науковий діалог або дискусію, шліфувати вміння чути опонента і аргументовано відстоювати власну позицію, чітко формулювати суть розбіжності у поглядах.

ПРН 15. Поповнювати тезаурус філософськими і психологічними концептами, активно залучати до літературознавчого дослідження праці класиків філософії і психології, не лише в якості теоретичної чи методологічної бази, а й для розширення власного гуманітарного світогляду, усвідомлення особливостей творчого процесу науковця.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю / Бали
Змістовий модуль 1. Книжно-літературні традиції Волинської землі від княжих часів до початку XVII ст.						
Тема 1. Українське православне книгописання та літописання Волині княжого періоду	22	2	2	16**	2	ДС, ДБ
Тема 2. Рукописні пам'ятки історичної Волині галицько-	18	1	2	14	1	ДС, ДБ, РМГ

волинського періоду						
Тема 3. Рукописне мистецтво історичної Волині литовсько-руського періоду	19	2	2	14	1	ДС, ДБ, РМГ
Разом за модулем 1	59	5	6	44	4	
Змістовий модуль 2. Книжно-літературна спадщина історичної Волині середини XVI – кінця XVIII ст.						
Тема 4. Острозький осередок як координатор культурної діяльності в регіоні	19	2	2	14	1	ДС, ДБ, РМГ
Тема 5. Культурно-освітня діяльність та літературна спадщина Луцького братства	24	2	4	16	2	ДС, ДБ
Тема 6. Волинська рукописна та друкована спадщина XVIII ст.	18	1	2	14	1	ДС, ДБ, РМГ
Разом за модулем 2	61	5	8	44	4	
Види підсумкових робіт (за потреби, на розсуд викладача, кафедри)						Бал
ІНДЗ						Р /16
Інше (вказати)						–
Всього годин / Балів	120	10	14	88	8	120 год./100 балів

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРА – індивідуальне завдання / індивідуальна робота аспіранта, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

** Денна форма навчання

IV. Політика оцінювання

Аспірант має можливість формувати власний алгоритм здобування необхідної кількості балів, з огляду на можливості, обставини, характер, тощо.

Недопустима жодна з форм порушення академічної доброчесності (присвоєння чужих робіт чи ідей, плагіат, некоректне цитування і под.). За таких дій – адекватна реакція відповідно до таких нормативних документів:

- [«Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату»;](#)
- [«Кодекс академічної доброчесності».](#)

Аспірантам зараховуються результати навчання, здобуті в процесі неформальної та інформальної освіти. Докладнішу інформацію можна отримати за покликанням: [«ПОЛОЖЕННЯ про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті».](#)

V. Підсумковий контроль

Форма підсумкового семестрового контролю – залік.

Порядок проведення заліку:

Заліковий бал включає суму всіх балів за роботу під час семестру (дискусії на лекціях, робота на практичних заняттях, самостійна та індивідуальна робота).

У випадку незадовільної підсумкової оцінки або за бажанням підвищити рейтинг аспірант може дібрати бали, виконавши певний вид робіт (наприклад, здати одну із тем або перездати якусь тему, написавши підсумковий тест тощо).

VI. Шкала оцінювання знань здобувачів освіти з освітніх компонентів, де формою контролю є залік

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Не зараховано (необхідне перескладання)

Таблиця 3

Поточний контроль (має 84 бали)							ІНДЗ	Залік (має 100 балів) (у формі тематичног о тестування)	Заг. кільк балів
Змістовий модуль 1 (36 балів)			Змістовий модуль 2 (48 балів)						
Т 1	Т 2	Т 3	Т 4	Т 5	Т 6	Т 7	16	100	100
12	12	12	12	12	12	12			

VI. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Основна література:

1. Запаско Я., Ісаєвич Я. Пам'ятки книжкового мистецтва : Каталог стародруків, виданих на Україні (1574–1700). Кн. 1. Львів : Вища школа, 1981. 135 с.
2. Запаско Я., Ісаєвич Я. Пам'ятки книжкового мистецтва : Українська рукописна книга. Львів : Світ, 1995. 480 с.
3. Логвин Г. З глибин: Давня книжкова мініатюра XI–XVIII століть. Київ: Дніпро, 1974.
4. Рожко В. Українське православне книгописання і книгодрукування історичної Волині XI – XX століття. Історико-краєзнавчий нарис. Луцьк: Медіа, 2005. 256 с.
5. Семенюк Л. С. Література волинського краю (XI–XVIII ст.) : навч. посібник. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2013. 188 с.
6. Семенюк Л. С. Книжно-літературні традиції Волинської землі (від найдавніших часів до кінця XVIII ст. Луцьк: ПВД «Твердиня», 2015. 264 с.

Додаткова література:

7. Возняк М. Письменницька діяльність Івана Борецького на Волині і у Львові. Львів : Вид-во Львів. ун-ту, 1954. 68 с.
8. Волинь у житті та творчості письменників : зб. наук. пр. / Авт.-упор. Н. Г. Стащенко. Вид. 2-ге, доп. і переробл. Луцьк: ПВД «Твердиня»–РВВ «Вежа», 2007.

9. Генсьорський А. І. Галицько-Волинський літопис : Процес складання, редакції і редактори. Київ : Вид-во АН УРСР, 1958. 103 с.
10. Лларіон Митрополит. Князь Костянтин Острозький і його культурна праця. Історична монографія. Вінніпег, 1958; 1992. 216 с.
11. Лларіон [Огієнко], митр. Фортеця православія на Волині. Свята Почаївська лавра : Історико-літературна монографія. Вінніпег : Т-во «Волинь», 1961. 398 с.
12. Ісаєвич Я. Братства та їх роль у розвитку української культури XVI–XVII ст. Київ : Наук. думка, 1966. 251 с.
13. Ісаєвич Я. Літературна спадщина Івана Федорова. Львів : Вища школа, 1989. 191 с.
14. Ісаєвич Я. Українське книгодрукування : витоки, розвиток, проблеми. – Львів, 2002.
15. Каталог видань кириличного друку в установах Волині : (1600–1825) / Упоряд. Крейнін С. Н., Огнева О. Д. Луцьк: Надстир'я, 2001. 132 с.
16. Киричук М. Волинь – земля українська : нариси історії Волині. Луцьк, 2000. 508 с.
17. Котляр М. Ф. Галицько-Волинська Русь. Київ : ВД «Альтернативи», 1998. 336 с.
18. Кралюк П. Луцьке Хрестовоздвиженське братство. Луцьк : Надстир'я, 1996. 54 с.
19. Кралюк П. М. Вишенський і Волинь : Історико-краєзнавчий нарис. Луцьк : Надстир'я, 1996. 22 с.
20. Кралюк П., Торконяк Р., Пасічник І. Острозька Біблія в контексті української та європейської культур. Острог : Університет «Острозька академія», 2006.
21. Кралюк П. М. Блага вість од княгині Жеславської. Історія Пересопницького Євангелія. Луцьк : ПРАТ «Волинська обласна друкарня», 2011. 116 с.
22. Левкович І. Нарис історії волинської землі (до 1914 року). Вінніпег, 1953. 112 с. («Праці Інституту дослідів Волині»).
23. Література рідного краю : зб. метод. мат. / Вступна стаття О. О. Рисака. Луцьк, 2000. 92 с.
24. Літературна карта Волині : бібліографічний покажчик / Упор., вступна стаття та прим. О. О. Рисака. Луцьк, 1988. 88 с.
25. Матеріали до історії Острозької академії : бібліографічний довідник / Упор. І. З. Мицько. К., 1990.
26. Минуле і сучасне Волині : Проблеми джерелознавства. Луцьк, 1994.
27. Мицько І. З. Острозька слов'яно-греко-латинська академія (1576–1636) / І. З. Мицько. Київ : Наук. думка, 1990. 190 с.
28. Огієнко І. Історія українського друкарства : навч. посібник / Упоряд М. С. Тимошик. Київ: Либідь, 1994.
29. Огієнко І. Українське монашество. Київ, 2000.
30. Острозька академія XVI–XVII ст. : Енциклопедичне видання. Острог, 1997.
31. Острозькі просвітники XVI–XX ст. Острог, 2000.
32. Пам'ятки братських шкіл на Україні, кінець XVI – початок XVII ст. : Тексти і дослідження. Київ : Наук. думка, 1988. 566 с.
33. Література рідного краю : зб. метод. матеріалів. Луцьк, 2000.
34. Роде наш красний... Волинь у житті та творчості письменників, долях краян і людських документах / Авт.-упоряд. Л. К. Оляндер. Луцьк, 1996–1999. Т. 1–3.
35. Рожко В. Православні монастирі Волині і Полісся. Луцьк, 2000.
36. Рожко В. Духовні православні освітні заклади Волині X – XX ст. Луцьк, 2002.
37. Рожко В. Святі угодники Божі Волинської землі. Православний вісник. Київ, 2003. Ч. 9–10. С. 46–48.
38. Стародруки Речі Посполитої XVI–XVIII ст. у волинських книгозбірнях. Луцьк, 2005.
39. Франко І. Духовна й церковна поезія на Сході й на Заході : Вступ до студій над «Богогласником». Франко І. Зібр. творів : У 50 т. Т. 39. Київ: Наук. думка, 1983. С. 126–143.
40. Цинкаловський О. Матеріали до прадіянь Волині і Полісся Волинського. Вінніпег, 1961.

